

Revisionsrapport

My Nyström

november 2016

*Granskning av
kommunens långsiktiga
och strategiska planering
av boendeplatser inom
äldre- och
funktionshinderomsorgen*

Marks kommun

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga	3
2.3.	Metod, genomförande	4
2.4.	Avgränsning.....	4
3.	Ansvar och roller	5
4.	Utvecklingen under 2000-talet och prognoser framåt	6
4.1.	Särskilda boenden inom äldreomsorg.....	6
4.2.	Boenden inom LSS	8
5.	Granskningsresultat	10
5.1.	Det finns en kommunal bostadsförsörjningsplan som innefattar boenden inom äldreomsorg och LSS.....	10
5.2.	Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar och omvärldsanalys.....	11
5.3.	Den strategiska planeringen för framtida behov av boendeplatser är tydlig, relevant och tidsplanerad, och det finns en koppling till investeringsbehov.	12
5.4.	Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen.....	14
5.5.	Tillräckliga åtgärder vidtas för att hantera ej verkställda beslut och eventuella sanktionsavgifter hålls på ett minimum	15

1. Sammanfattande bedömning

På uppdrag av Marks kommuns förtroendevalda revisorer har PwC granskat äldreomsorgsnämndens, socialnämndens och kommunstyrelsens långsiktiga planering av boendeplatser. Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att nämnderna och styrelsen inte fullt ut har en ändamålsenlig långsiktig planering för att säkerställa framtida behov av boendeplatser.

Granskningen visar att:

- Kommunen under lång tid har haft en stabil befolkning och god tillgång på både boendeplatser och lokaler. Inga sanktionsavgifter till följd av brist på boendeplatser har betalats under flera år.
- En konkret planering saknas till stor del i dagsläget, däremot finns prognoser utifrån demografi- och efterfrågeförändringar som pekar på ökat framtida behov.
- Med ett stort prognostiserat ökat behov behöver arbetet med att tydliggöra och konkretisera det framtida behovet ner till en faktisk planering intensifieras. Eventuell nybyggnation tar tid och redan fram till 2020 pekas på behovet av 33 LSS-platser.
- Många parter är involverade i arbetet med att säkerställa att behovet av boendeplatser kan mötas. Äldrenämnden och Socialnämnden har genom ett uppdrag till Teknik- och servicenämnden gjort sin del, dvs. att tydligt signalera behov. Kommunstyrelsen bidrar med ny översiktsplan och ett bostadsförsörjningsprogram.
- Uppdraget till Teknik och service kan vara ett startskott för arbetet med att utforma en tydlig, relevant och tidsatt planering framåt. En viktig del för det framtida arbetet är att det redan idag finns en etablerad samverkan mellan de två förvaltningarna.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Enligt bostadsförsörjningslagen ska varje kommun planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för att bostadsförsörjningen förbereds och genomförs (SFS 2000:1383 med tillägg SFS 2002:104). Planeringen innebär också att kommunen ska ha en strategi för bostadsbyggandet och för hur olika typer av boenden ska utvecklas.

Kommunen har ansvar för att inrätta särskilda boenden för äldre och personer med funktionsnedsättning, enligt SoL och LSS. Äldreomsorgsnämnden och Socialnämnden är verksamhetsansvariga nämnder inom området, vilket bland annat innebär att planera för verksamheten och förse kommunfullmäktige med tillförlitliga underlag i kommunplanen för beslut och eventuella prioriteringar.

Demografiska förändringar innebär förändringar i kommuninvånarnas behov av äldreomsorg och LSS. Då äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning utgör en väsentlig verksamhet, som med sin växande omfattning påverkar medborgarna och kommunens ekonomi, är det väsentligt att det finns en framförhållning och stringens i planeringen.

Mot ovanstående bakgrund har de förtroendevalda revisorerna beslutat om en granskning inom ramen för innevarande års revisionsplan.

2.2. Revisionsfråga

Revisorerna i Marks kommun har givit PwC i uppdrag att granska kommunens långsiktiga och strategiska planering inom äldreomsorgen samt LSS.

Den övergripande revisionsfrågan är:

Har äldreomsorgsnämnden, socialnämnden och kommunstyrelsen en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser?

Följande kontrollmål utgör underlag för bedömningen:

- Det finns en kommunal bostadsförsörjningsplan som innefattar boenden inom äldreomsorg och LSS
- Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/omvärldsanalys
- Den strategiska planeringen för framtida behov av boendeplatser är tydlig, relevant och tidsplanerad, och det finns en koppling till investeringsbehov.
- Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen

- Tillräckliga åtgärder vidtas för att hantera ej verkställda beslut och eventuella sanktionsavgifter hålls på ett minimum.

2.3. Metod, genomförande

Granskningen har gjorts genom dokumentstudier och intervjuer, samtal alt mailkorrespondens har förts med socialchef, ekonomichef, utredare inom socialförvaltningen, två förvaltningsekonomer, tre verksamhetschefer inom äldreomsorg och LSS, planarkitekt samt lokalansvarig. Dokument som har studerats är bland andra äldreomsorgsnämndens och socialnämndens budgetunderlag 2017-2020, de båda nämndernas årsrapporter från 2015, befolkningsprognos med startår 2015 och genomlysning boende inom socialförvaltningen samt reglementen för äldreomsorgsnämnden, socialnämnden, teknik- och servicenämnden och kommunstyrelsen.

2.4. Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta kommunstyrelsens, äldreomsorgsnämndens och socialnämndens planering för att säkerställa behoven av boendeplatser.

3. *Ansvar och roller*

Ansvar för den långsiktiga planeringen av boende inom äldreomsorgen och LSS ligger övergripande på kommunstyrelsen, men både äldreomsorgsnämnden och socialnämnden har sina respektive ansvar samt är beroende av teknik- och servicenämnden för såväl planering som verkställighet.

Kommunstyrelsen ansvarar enligt reglementet (2015-05-21) är den översiktliga planeringen av användningen av mark och vatten, mark- och bostadspolitiken samt ska se till att bostadsförsörjning och bostadsbyggande underlättas.

Kommunstyrelsen har vidare ansvar för exploateringsverksamheten samt godkännande av planbeskrivning före utställning av detaljplan.

Teknik- och servicenämnden ansvarar enligt reglementet för förvaltningen av kommunens fastigheter samt för service till övriga nämnder vad gäller lokalförsörjning. Vidare ansvarar teknik- och servicenämnden för samordning och verkställighet av kommunens lokalförsörjning och tillhandahållande av lokaler och anläggningar för kommunens verksamheter.

Äldreomsorgsnämnden ansvarar enligt reglementet för kommunens uppgifter inom socialtjänstlagen vad avser omsorgen om äldre människor och andra som har behov av bistånd i form av hemtjänst, vård- och omsorgsboende, trygghetslarm och liknande. Nämnden ansvarar även för bostadsanpassningsbidrag.

Socialnämnden ansvarar enligt reglementet för uppgifter enligt socialtjänstlagen förutom den omsorg om äldre och andra personer med behov av bistånd i form av hemtjänst, vård- och omsorgsboende och liknande och som äldreomsorgsnämnden ansvarar för. Socialnämnden ansvarar även för uppgifter enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Det innebär att äldreomsorgsnämnden och socialnämnden ansvarar för att individerna får det stöd de enligt SoL och LSS har rätt till. Vidare ansvarar nämnderna för att bedöma behovet av vård och omsorg samt verka för ett allsidigt och varierat utbud med hög kvalitet som tillgodoser vårdtagares och anhörigas önskemål om vård och omsorg. Det innebär att nämnderna ska uppmärksamma framtida behov av t ex platser inom särskilt boende och LSS-boende.

Detta innebär ur ett långsiktigt planeringsperspektiv att äldreomsorgsnämnden och socialnämnden utreder behoven utifrån sitt ansvar för individer inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg och uppmärksammar teknik och servicenämnden och kommunstyrelsen på dessa, och att dessa tillser att behoven tillgodoses i bostadsplaneringen. Teknik- och servicenämnden ska vara samordnande för arbetet såväl att en planering finns som att den verkställs. En ändamålsenlig långsiktig planering är alltså beroende av att samtliga nämnder/styrelse uppfyller sina respektive ansvar enligt ovan.

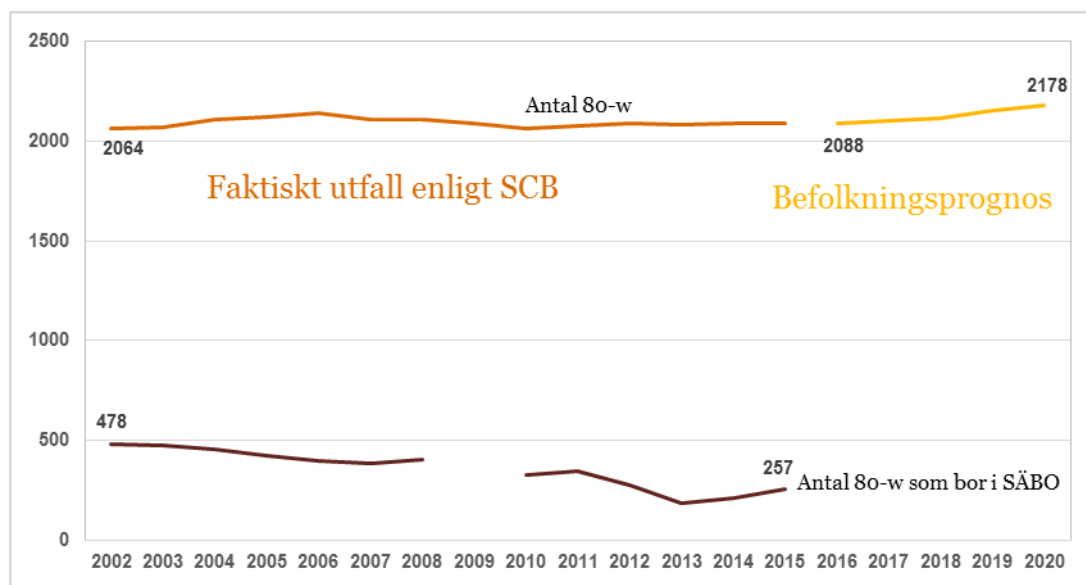
4. Utvecklingen under 2000-talet och prognoser framåt

I det följande avsnittet presenteras statistik och prognosmaterial vi sammanställt i syfte att beskriva situationen vad gäller särskilda boenden och LSS-boenden i Marks kommun.

4.1. Särskilda boenden inom äldreomsorg

Under perioden 2002 till 2015 har antalet äldre legat relativt stabilt. Vi har valt att närmare beskriva utvecklingen vad gäller personer som är 80 år eller äldre, eftersom de utgör den största gruppen som är i behov av särskilt boende.

I nedanstående graf illustreras utvecklingen (i den övre linjen) för antal personer äldre än 80 år. Fram till år 2015 redovisas det faktiska antalet för varje år enligt SCB:s statistik, från 2016 och framåt redovisas det prognosticerade antalet enligt kommunens befolkningsprognos.¹

Källa: SCB, Kolada samt kommunens befolkningsprognos

Grafen visar att under perioden 2002-2015 ökade antalet 80 år och äldre med drygt 1 procent, 27 individer. Under perioden fram till 2020 antas befolkningsgruppen öka i snabbare takt, med drygt 4 procent motsvarande 87 personer.

Samtidigt som antalet medborgare i åldern 80 år och äldre varit stabilt under perioden har antalet som bor i särskilt boende dock minskat kraftigt och nästan halverats. År 2002 bodde drygt 23 procent av befolkningsgruppen i särskilt boende, en andel som år 2015 minskat till 12,3 procent. Att andelen 80 år och äldre i särskilt

¹ För år 2009 saknas i den offentliga statistiken uppgift om antal 80-w i särskilt boende.

boende minskat har varit en nationell trend, delvis beroende på ändrade behov och önskemål. Jämfört med riksgenomsnittet är det dock en mindre andel som år 2015 bodde i särskilt boende. Rikssnittet uppgick till 13,1 procent och snittet för mest lika kommuner² till 13,7 procent. År 2002 låg dock Mark på en klart högre andel än både riket och mest lika kommuner.

Tillgången på boendeplatser inom äldreomsorgen kommunen ser i dagsläget ut på följande vis:

Område	Somantik	Demens	Korttids	Totalt
Kinna	46	47	31	122
Skene	24	40	0	64
Fritsla	30	21	0	51
Horred	16	0	0	16
Torrestorp	17	0	0	17
Sätilla	27	0	2	29
Hyssna	8	8	0	16
Fotskäl	5	15	0	20
Totalt	173	131	33	337

Boende idag och i morgon, Socialförvaltningen

Totalt finns i egen regi 337 boendeplatser i kommunen. Av dessa är 33 s.k. korttidsplatser som kan användas vid hemtagning från vårdinrättning, för avlastning för anhöriga som vårdar närstående i hemmet samt i vissa fall som ersättning för reguljära platser i särskilt boende. Tillgängligt för beslut om särskilt boende finns således 304 platser.

Enligt senast tillgängliga statistik från Kolada (2015) bodde 300 personer +65 år i särskilt boende.

Socialförvaltningens har tagit fram ett underlag *Arbetsmaterial avs Boende idag och imorgon (2016-05-11)*, antagen av äldre- och socialnämnden 2016-10-10. Inventeringen visar att behovsutvecklingen relaterad till befintliga platser i kommunen ser ut på följande sätt:

	2016-2020	2021-2030
Behov av platser	315	415
Egna platser	304	304
Differens	- 11	- 111

Boende idag och imorgon, Socialförvaltningen

² Liknande kommuner inom äldreomsorg är enligt Kolada: Sandviken, Nässjö, Vänersborg, Oskarshamn, Falkenberg, Lidköping och Värnamo.

Tabellen visar att differensen mellan idag tillgängliga platser och behovet ökar kraftigt över tid, i snitt tio platser per år efter 2020. Innan 2020 finns det även ett behov av ytterligare 5 platser inom korttidsboende, vilket ger ett totalt behov om 38 korttidsplatser.

4.2. Boenden inom LSS

Sedan år 2002 har andelen av befolkningen 0-64 år med LSS-beslut ökat, från 0,63 procent år 2002 till 0,9 procent år 2015. Däremot är det en marginellt lägre andel som bor i LSS-bostad. År 2002 bodde 39,9 procent av alla med LSS-beslut i LSS-bostad, en andel som minskat med en procent till 38,9 år 2015.

Enligt Socialförvaltningens skrivelse *Boende idag och imorgon* klargörs att det inte kan göras någon bedömning av behov utifrån befolkningsuppgifter. Däremot har behovet av boendeplatser ökat med cirka 5 platser per år under de senaste åren. Bedömning görs av förvaltningen att denna ökning kommer att fortsätta och att ett tillskott om 5-7 platser per år behövs under de kommande fem åren. Om andelen som omfattas av LSS fortsatt kommer ligga på 0,9 procent av befolkningen 0-64 år, innebär det däremot en viss minskning av antalet i takt med att befolkningen som helhet minskar i åldersgruppen enligt kommunens boendeprognos. Däremot ökar befolkningen i åldersgruppen 65 + år.

Tillgången till boendeplatser inom LSS i kommunen ser i dagsläget ut på följande vis:

Område	Antal boendeplatser	Antal Korttidsplatser	Kommentar
Kinna	45	0	
Skene	25	0	
Örby	5	0	
Fritsla	22	0	
Sätilla	0	9	På boendet finns även 3 platser för SoL-beslut
Totalt	97	9	

Boende idag och imorgon, Socialförvaltningen

Totalt finns 97 platser för boende enligt LSS i egen regi, det finns även 9 korttidsplatser. Kommunen köper även cirka tio platser externt.

Behovet av platser inom LSS-bostäder förväntas att öka som en följd av volymökningar, enligt nedan:

	2016-2020	2021-2030
Behov av platser	130	180
Egna platser	97	97
Differens	- 33	- 83

Boende idag och imorgon, Socialförvaltningen

Redan inom en femårsperiod finns ett behov av ytterligare 33 platser, som sedan till år 2030 uppgå till 83 platser fler i förhållande till nuläget. Vidare finns även ett behov av ytterligare 3 korttidsplatser inom LSS, vilket innebär en ökning till 12 platser från dagens 9.

Sammanfattningsvis redovisar kapitlet att baserat på de prognoser vi tagit del av, både inom äldreomsorg och LSS, finns en relativt stor skillnad mellan det bedömda framtida behovet och nu tillgängliga och befintliga platser. Det är dock på relativt lång sikt som det prognostiserade behovet ökar som mest.

5. Granskningsresultat

5.1. Det finns en kommunal bostadsförsörjningsplan som innefattar boenden inom äldreomsorg och LSS

5.1.1. Iakttagelser

I dagsläget saknas en kommunal bostadsförsörjningsplan. Ett arbete har pågått under en tid med att ta fram ett bostadsförsörjningsprogram och enligt uppgift från intervju kommer denna antas av kommunstyrelsen under senvintern/våren 2017. I arbetet med programmet har socialförvaltningen deltagit med exempelvis prognoser över framtida behov av boendeplatser. Syftet med bostadsförsörjningsprogrammet är att konkretisera mål och strategier och visa på behov inom kommunens olika verksamheter.

Översiktsplanen är en utgångspunkt för kommunens långsiktiga ekonomiska planering. I september 2010 beslutade kommunstyrelsen om att en ny översiktsplan skulle tas fram då den tidigare och nu gällande planen är från år 1991 (ÖP90). Efter återremittering så beslutade KS i juni 2016 att den nya översiktsplanen godkänns för utställning enligt plan- och bygglagen. Översiktsplanen har varit på utställning mellan den 1 augusti till 1 oktober 2016. Enligt planeringen väntas den nya översiktsplanen antas under senvintern/våren 2017.

Det saknas vidare en lokalförsörjningsplan eller liknande i kommunen. Detta är något som efterfrågas från vissa intervjuade. Anledningen till att det i nuläget saknas en upprättad plan för lokalförsörjning uppges vara att kommunens behov av nya lokaler varit oförändrat under ett antal år, vilket även påverkat behovet av strategisk planering på området. Arbetet med lokalplanering har istället främst bedrivits genom mötesforum, exempelvis där lokalansvariga inom teknik och service, förvaltningschefer och Marks bostad träffas ca 3-4 gånger per år.

Under våren 2016 gjordes ett arbete med att ta fram ett underlag för antalet bostäder inom socialförvaltningens verksamheter idag och på fem års sikt. En kartläggning av nuläge beskrivs samt prognostiserat behov av antal platser på fem och i vissa fall 15 års sikt, se kapitel 3. Prognoserna tar upp såväl behoven inom äldreomsorg som inom LSS. Behovet bygger på befolkningsprognoser vad gäller vård- och omsorgsboenden och på tidigare ökning för LSS-boenden. Denna inventering har redovisats för nämnderna har antagits av både äldreomsorgsnämnden och socialnämnden (2016-10-10). Utifrån inventeringen begär Äldreomsorgsnämnden att Teknik- och servicenämnden ska ta fram tio boendeplatser och fem korttidsplatser, socialnämnden begär att 25 boendeplatser måste tas fram.

5.1.2. Bedömning

Vår bedömning är att det ännu inte finns något bostadsförsörjningsprogram i kommunen, detta är dock under framtagande och enligt plan ska

bostadsförsörjningsprogrammet antas under början av 2017 tillsammans med översiktsplanen. Då det saknas en kommunal bostadsförsörjningsplan saknas uppgifter om hur behovet av boendeplatser planeras att verkställas.

Det har under ett antal år tillbaka inte funnits en brist på lokaler inom kommunen, vilket kan förklara den något otillräckliga planeringen av platser inom vård- och omsorgsboende och LSS-bostäder. Genom att behovet nu prognostiseras att öka ser vi det angeläget att bostadsförsörjningsprogrammet kan fastställas och att arbetet med lokalförsörjningsplaneringen intensifieras.

5.2. Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar och omvärldsanalys

5.2.1. Iakttagelser

Varje år tar kommunledningskontoret fram en befolkningsprognos för den kommande femårsperioden, vilket betyder att framskrivning sker med ett år i taget. Prognosen med startår 2015 visar att den största förändringen av invånarantal fram till 2020 sker i åldersgruppen 75+ där en ökning väntas med 468 personer. Denna befolkningsprognos är en del i bakgrundsmaterialet till nämndernas budget och planering.

Budgeten utgör den långsiktiga ekonomiska planeringen i kommunen. Varje år tas en ny budget fram för de kommande fyra åren, varav de första två åren avser en fast budget och de sista två är preliminära. Då i huvudsak Marks bostad ansvarar för fastigheterna finns dessa ej med i socialnämndens eller äldreomsorgsnämndens budget. Enligt intervju beskrivs att enda gången det finns koppling till bostäder i budgeten rör det sig om direktiv till bostadsbolaget. I kommunens övergripande budget 2016-2019 beskrivs ett antal omvärldsfaktorer som påverkar de ekonomiska planeringsförutsättningarna, exempelvis riktade stadsbidrag och teknisk utveckling samt kommunens befolkningsprognos. Budgetfördelningen till nämnderna ökas generellt med en procent per år. För nuvarande budget har därutöver en justering i ramökningen gjorts för både äldreomsorgsnämnden och socialnämnden utifrån demografiska förändringar inom äldreomsorgen och förändrat behov inom LSS. I investeringsplanen finns inga riktade medel för ombyggnad av omsorgens lokaler under perioden, ägande och förvaltning av omsorgsboenden står dock Marks bostad för.

I äldreomsorgsnämndens budget 2017-2020 finns en omvärldsanalys som bland annat beskriver att med bakgrund i en prognostiserad ökning av antal invånare över 80 år kommer från 2018 en volymökning inom hemtjänsten att ske. Några år senare beskrivs även en förväntad ökning om cirka 20 boendeplatser. Den anpassningsåtgärd som beskrivs är att det måste upprättas en planering för att åstadkomma fler platser inom särskilt boende från 2019. Planeringshorisonten bedöms till 2-3 år för ombyggnation av befintliga fastigheter och längre tid för nybyggnation. I budgeten lyfts även att privata aktörer bedöms etablera

trygghetsboenden i kommunen från 2016-2017, vilket ökar tillgängligheten på trygghetslägenheter. Utifrån detta behöver nämnden definiera serviceutbudet, avtal med befintliga aktörer behöver revideras och upprättas för eventuellt tillkommande aktörer.

För år 2015 beskriver äldreomsorgsnämnden i årsrapporten, till skillnad för år 2014, att det funnits lediga platser inom vård- och omsorgsboende. Det är främst demensplatser som har varit lediga.

Även inom socialnämndens budget beskrivs i omvärldsanalysen ett ökat behov. De senaste tre åren har boende för vuxna ökat med 16 platser, från 83 till 99. Boende för barn har under samma period ökat med 3 platser, från 6 till 9. Utifrån de senaste årens ökningstakt är bedömningen i budget att ökningen även fortsättningsvis kommer att ske i snabb takt. Det pekas även på behov av ett boende för äldre samt ett boende för barn. Redan under 2017 behöver ett boende för äldre funktionsnedsatta startas upp och något år senare även ett för barn. Under innevarande år, 2016 har ett befintligt boende omvandlats till gruppboende för äldre.

För 2015 beskriver socialnämnden i årsrapporten att kommunen saknar ett barn- och ungdomsboende och att det skett en ökning av ansökningar till elevhem och korttidstillsyn de senaste åren. Under 2015 har 7 elevhemsboendeplatser köpts. Under 2015 genomfördes ett arbete med att inventera behovet av framtida boenden för att framöver kunna ha en bra framförhållning. Resultatet av detta är att det saknas ett boende för äldre personer inom LSS-verksamheten, något som Socialnämnden tog beslut om i december att starta upp under 2016. Detta verkställdes i juni 2016.

5.2.2. Bedömning

Vår bedömning är att det finns väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar att bygga den ekonomiska flerårsplaneringen på. Tidshorisonten är viktigt att ta hänsyn till vid planering av nya boendeplatser då det ofta kräver stor framförhållning oavsett om det gäller nybyggnation eller om- och tillbyggnad. Vi ser ett värde i att på ett övergripande plan koppla samman det framtida behovet med de eventuella investeringar som behöver göras i nya eller befintliga lokaler. Dessa investeringar ligger dock varken på äldreomsorgsnämnden eller socialnämnden utan ett större paraply behövs.

5.3. Den strategiska planeringen för framtida behov av boendeplatser är tydlig, relevant och tidsplanerad, och det finns en koppling till investeringsbehov

5.3.1. Iakttagelser

Vi kan i de granskade dokumenten inte finna kalkyler som påvisar ekonomiska effekter av en bristande planering. Vi har inte heller sett någon egentlig riskbedömning av konsekvenser som det redovisade behovet kan ge. Socialnämnden beskriver i budgetdokumentet 2016-2019 att den tilldelade ramen

inte räcker för att tillgodose det ökade behovet. Äldreomsorgsnämnden ser att en konsekvens av prognostiserade volymökningar är att det inte ryms inom befintliga ramar utan att göra nedskärningar. För båda dessa är det ökad personal som avses.

Inom LSS är det redan idag brist på specifika typer av boendeplatser. Situationen har däremot inte lett till vitesförelägganden. I dagsläget finns ingen brist på bodendeplatser inom äldreomsorgen, dock visas att behovet kommer att öka. Inventeringen av det framtida behovet av boendeplatser visar utvecklingen på fem och upp till 15 års sikt.

Ansvarsförhållandet i att verkställa arbetet med att öka antalet platser är delat. Det finns upprättade samverkansarenor mellan socialförvaltningen och teknik- och serviceförvaltningen och sker exempelvis genom lokalförsörjningsmöten. På lokalförsörjningsmöten som hålls månatligen träffas socialchef, socialförvaltningens verksamhetschefer och lokalansvariga på teknik och service. Under dessa möten går enligt intervjuade en excellista med alla frågor och behov igenom, som exempel diskuteras frågor som att flytta från en lokal till en annan, mindre renoveringar och ombyggnationer som att måla om eller ta bort trösklar. Från intervjuer med socialförvaltningen beskrivs mötets funktion vara att förvaltningens behov lyfts med TSF som kommer med förslag på lokaler. Vid mindre frågor ger socialförvaltningens förvaltningschef uppdrag direkt till teknik och service och när större investeringar behöver tas lyfts frågan till nämnden för beslut. Mötet upplevs värdefullt. När det gäller nybyggnation så sker det genom direktiv till bostadsbolaget.

Ett annat för området relevant dokument är *Strukturplan för äldres trygghet 2009-2018*. Dokumentet belyser ett antal områden med koppling till äldre, dessa beskrivs och en lista med punkter att tänka på finns för varje område. Inom exempelvis området "Samhällsplanering" fastställs att *Kommunen skall genom ägardirektiv till Marks Bostads AB säkerställa att äldres behov av lämpliga bostäder tillgodoses* och inom området "vård- och omsorgsboende" beskrivs att en planering och utveckling av kommunens vård- och omsorgsboenden för att möta det ökade behovet måste ske från 2018 och att antal demensboenden måste öka. Vidare beskrivs att en långsiktig planering för utökning av antalet lägenheter i vård- och omsorgsboende ska genomföras. När detta ska genomföras framgår dock inte. Syftet med strukturplanen är bland annat att visa på förebyggande arbete som kan minska ökningen av behov av särskilt boende.

Ett arbete är även påbörjat med att ta fram en strukturplan för LSS, uppdraget kommer från nämnden.

5.3.2. Bedömning

Vår bedömning är att det saknas en konkret planering för hur behovet ska tillgodoses. Framförhållningen i Socialförvaltningens boendeprognos är tillräcklig för att se demografiska förändringar. De dokument som vi tagit del av pekar på behov, men behovet har ej konkretiserats ner i en tydlig, relevant och tidsplanerad plan/strategi. Vi ser det som relevant att nu skapa en tydlig planering för hur i första hand behovet inom en 4-5-årsperiod ska mötas. Vi efterfrågar även tydliga

kalkyler angående merkostnader eller andra ekonomiska effekter som en bristande planering kan medföra i takt med att volymerna ökar.

Idag finns en viss brist på platser inom LSS och inom några år även inom vård- och omsorgsboende. Vi bedömer analys- och prognosförmågan som god och arbetet framåt bör fokusera på att ta till vara och använda dessa underlag i det fortsatta arbetet. Slutligen är vår bedömning att det arbete som utförs med inventering av boendeplatser, ny översiktsplan och bostadsförsörjningsprogram bidrar till en bättre framförhållning.

En svårighet som vi ser är att kommunens långsiktiga ekonomiska planering där även investeringar är med, sträcker sig fyra år, kommunens befolkningsprognos sträcker sig 5 år i tiden och i socialförvaltningens inventering av behov av boendeplatser sträcker sig fram till och med år 2030. Då det saknas både en lokalförsörjningsplan och bostadsförsörjningsplan kan det finnas svårigheter att koppla framtida investeringar till en tydlig ekonomisk planering.

5.4. Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen

5.4.1. Iakttagelser

I oktober 2016 tog socialförvaltningens båda nämnder beslut om inventeringen *boende idag och imorgon*. Enligt intervju är detta viktigt och möjliggör för teknik och service att påbörja arbetet med att planera för att tillgodose det ökade behovet av boendeplatser. Det är teknik och service som nu får till uppgift att se över olika alternativ och förslag på hur tillskottet av platser kan ske, exempelvis genom ombyggnation av lokaler som används till annat idag eller utbyggnad av befintliga boenden. Som exempel lyfts att ett korttidsboende för LSS i Sätilla skulle kunna användas även till annan verksamhet, och beroende på hur flyktingverksamheten utvecklas beskrivs att även lokaler därifrån kan övertas och anpassas.

Ett alternativ som lyfts av förvaltningen är planer på att utöka boendestöd inom LSS, vilket bedöms minska behovet av boendeplatser. Det beskrivs finnas en ekonomisk utmaning i att verkställa dessa planer.

Under intervjuer lyfts även frågan om trygghetsboenden som en viktig del i att äldre ska ha möjlighet att bo i ordinarie boende, men även som en lösning för att hålla nere ökningen av behovet av vård- och omsorgsboende. Kommunen hyr majoriteten av både vård- och omsorgsboendena och LSS-boendena av Marks bostad AB. I ägardirektiven till Marks Bostad står bland annat att "Bolaget ska aktivt verka för att även bygga och förvalta bostäder anpassade till särskilda behov och målgrupper såsom äldre och funktionshindrade" och att "Bolaget ska arbeta för att göra det möjligt för äldre och funktionshindrade att bo kvar i sitt ordinarie boende genom en god tillgänglighet. Kommunens strukturplan för äldres trygghet ska vara vägledande för Bolaget i dess arbete". I bolagets årsredovisning 2014 beskrivs en stor efterfrågan på trygghetsboenden och i 2015 års årsredovisning framgår att tio trygghetsbostäder byggts i Kinna.

5.4.2. Bedömning

Vår bedömning är att det på grund av att behovet av nytillskott av boendeplatser fortfarande bedöms ligga ett antal år fram i tiden har det fram till idag saknats alternativ och handlingsberedskap i planeringen. Det finns olika diskussioner kring lösningar, men detta har ännu inte utretts eller kostnadsberäknats varpå det inte är konkretiserade alternativ. Genom att social- och äldreomsorgsnämnden nu givit ett tydligt uppdrag till teknik och service och att det redan finns en etablerad och fungerande samverkan mellan de två förvaltningarna bedömer vi att förutsättningarna och grunden för en handlingsberedskap finns på plats.

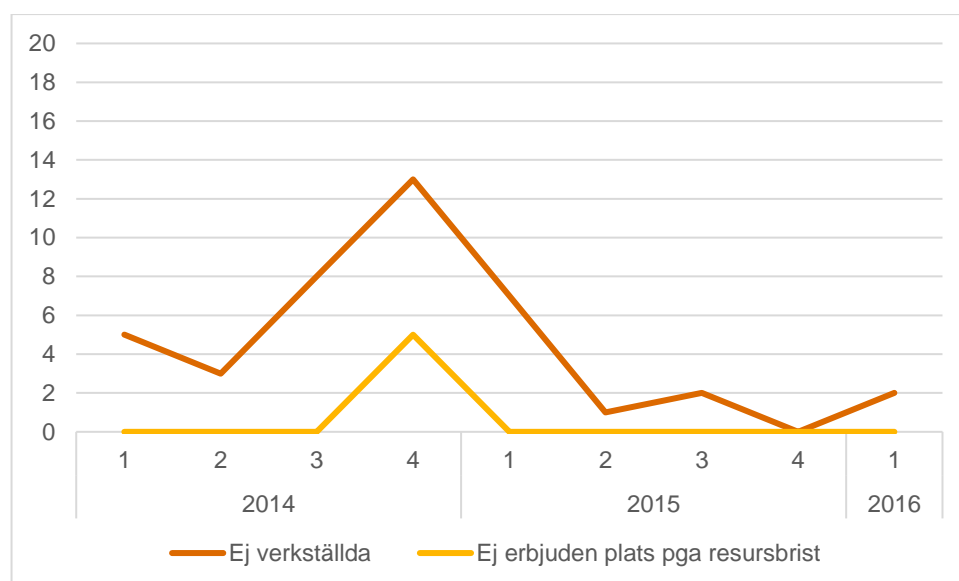
5.5. Tillräckliga åtgärder vidtas för att hantera ej verkställda beslut och eventuella sanktionsavgifter hålls på ett minimum

5.5.1. Iakttagelser

Statistik för ej verkställda beslut rapporterats kvartalsvis till både socialnämnden och äldreomsorgsnämnden samt skickas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

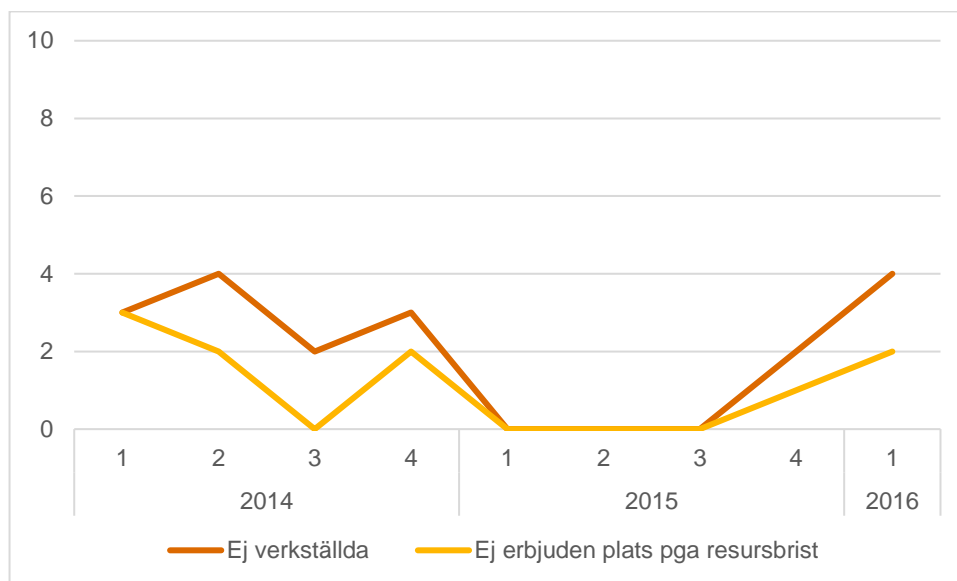
Under perioden från första kvartalet 2014 till första kvartalet 2016 har äldreomsorgen endast vid ett tillfälle (kvartal 4 2014) haft beslut som ej verkställts med hänvisning till resursbrist. Dessa fem brukare blev erbjuden plats efterföljande kvartal. För resterande del av perioden finns det ett antal ej verkställda beslut men där brukaren blivit erbjuden en plats av kommunen. Av olika anledningar har brukaren tackat nej till den erbjudna platsen, oftast beroende på önskemål om plats på annat boende, varför beslutet står som ej verkställt. Vissa beslut ligger kvar som ej verkställda under flera kvartal vilket gör att de återfinns i rapporteringen flera gånger. Se diagram nedan för specifikation.

Diagram X, Ej verkställda beslut Äldreomsorg, q1 2014 til q1 2016

Inom funktionshinderomsorgen, boende enligt LSS, har det funnits ej verkställda beslut under fem av åtta rapporteringstillfällen. Under de tre första kvartalen 2015 fanns inga ej verkställda beslut, något som ökat de två sista perioderna. Skillnaden mellan den övre linjen i diagrammet nedan och den undre är de individer som blivit erbjuden en plats men av olika anledningar tackat nej. Precis på samma sätt som för äldreomsorgen är det vissa beslut som ligger kvar som ej verkställt under flera perioder, varför de är med flera gånger.

Diagram X, Ej verkställda beslut boende LSS, q1 2014 til q1 2016

Vid intervjuer framkommer att det öppnats tre nya LSS-boenden under de senaste 3 åren, varav det senaste i juni 2016 som avser ett boende för äldre. Genom att nya boenden öppnats har plats kunnat frigöras och beslut verkställt. Bristen på platser främst rör, enligt uppgifter i intervjuer, främst boende för barn, grav autism och äldre inom LSS.

5.5.2. Bedömning

Vår bedömning är att genom att kommunen inte haft några sanktionsavgifter på många år, har tillräckliga åtgärder vidtagits. Det viktiga från kommunens sida är att ha tillräckligt med lämpliga boendeplatser för att kunna erbjuda en plats inom tidsgränsen för att undvika sanktionsavgifter. Inom äldreomsorgen är tillgången på boendeplatser i dagläget god och alla brukare med beviljad boendeplats har också blivit erbjuden plats sedan första kvartalet 2015.

Inom LSS har det under ett antal tillfällen under perioden funnits beslut som ej verkställts med hänvisning till resursbrist. Detta är något som på sikt, med koppling till den prognostiserade ökningen av behovet av dessa boendeplatser, kan leda till sanktionsavgifter.

1 december 2016

My Nyström

Projektledare

Fredrik Carlsson

Uppdragsledare